

Oblitum quanto curam, sumptumque minor em
 Hac habeant, tanto reprimi iustius illis,
 Quæ nisi divitiis nequeunt contingere mensis?
 Docte Cati, per amicitiam, divosque rogatus,
 Ducere me auditum. Perges quocumque memento.
 Nam quamvis referas memori mihi pectore cunctas
 Non tamen interpres tantundem juveris, adde
 Vultum, habitumque hominis: quem tu vidisse beatus
 Non magni pendis, quia contigit. At mihi cura
 Non mediocris inæsi, fontes ut adire remotos,
 Atque haurire queam vita præcepta beata.

quotidie lectus sternebatur:
 vestes, quæ stragulæ diceban-
 tur, erant panni elegantiores,
 quibus in sollempnibus convi-
 viis iidem sternebantur lecti,
 quæque toralibus imponeban-
 tur, & circumdabantur. Jubet
 autem ipsa toralia, seu culcitra
 esse mundas, & lotas.

Oblitum. Minimè istud cogi-
 tantem, quanto hæc minori
 sumptu fieri possunt, tanto ju-
 stiùs reprehendi, quàm illa, id
 est, quàm si non adhibeas illa,
 quæ in divitum mensis adhibe-
 ri magno sumptu solent; quæ-
 que nemo à te desiderat.

Docte Cati. Loquitur jam
 Horatius,

Auditum. Ad audiendos il-
 los tuos magistratos. Supinù est.

Non tamen, &c. Non perin-
 de mihi prodesse poteris expli-
 cando mihi illa memoriter in-
 terpretis more, ac si ego his
 auribus ab ipso audiam.

Adde. Tuo isti beneficio, &
 sermone adde aliud beneficiura
 majus, ut frui possim hominis
 vultu, &c.

Habitus. Oris, & corporis
 totius conformationem.

Contigit. Felici fato evenit
 tibi, ut eum videres, & audires.

Fontes. Illum ipsum in vife-
 re, à quo, tanquam ex fonte,
 hæc manarunt præcepta.

SATYRA V.

Testamentorum captatores insectatur. Fingit
 Tiresiam, hanc unam artem brevi ditescen-
 di præcipere Vlysi ad inferos olim dum ad-
 huc viveret, ingresso, ut Homerus fusè nar-
 rat lib. Odyss. II.

HOc quoque, Tiresia, præter narrata, petenti
 Responde: quibus amissas reparare queam res
 Artibus, atque modis. Quid ridet? jamne doloso
 Non satis est Ithacam revchi, patriosque Penates
 Aspicere? à nulli quidquam mentite, vides, ut
 Nudus, inopsque domum redeam te vate: neque illic
 Aut apotheca procis intacta est, aut pecus. Atqui
 Et genus, & virtus, nisi cum re, vilior alga est.

Hoc quoque, &c. Ponitur jam
 Tiresias vates Thebanus in cæ-
 pis Elysiis post mortem degens,
 multa Vlysi prædixisse: præter
 illa igitur, quæ hæcenus mihi
 dixisti, hoc quoque responde,
 Tiresia, quibus artibus fortu-
 narum mearum jacturam sar-
 cire poterò. Ithacam enim V-
 lyses venerat amissa navium,
 & lociorum parte optima, &
 rerum omnium egenus.

Qui ridet? Respondet Tiresi-
 as, Jocarìs Vlyse.

Doloso. Legitur etiam, dolo-
 se, in vocandi casu; Vlysis epi-
 thetum soleme est, ex eo
 sensu fortè dictum à Tiresia,
 quasi frustra eum Vlyses inter-
 rogaret, qui utpote dolosus, &
 vater satis multas ditescendi ar-
 tes per sese inventurus esset.

Ithacam. Insulam in Mari
 Ionio, Vlysis patriam.

Te vate. Ut mihi prædixerat.
 Bis enim Tiresiam consulue-
 rat Vlyses, & inferos adierat,
 semel quidem hortante Circe,
 in ejus insula: iterum postquàm
 Ithacam est reversus.

Apotheca. Horreum, locu-
 lus, cella.

Procis. Qui, cum nuptias Pe-
 nelopes ambirent, ejus domum
 exhauriebant.

Genus. Nobilitas.
Cum re. Cum opibus.
Alga. Herba maritima, quæ
 Ec 3 in

Quando pauperiem missis ambagibus horres,
 Accipe qua ratione queas ditescere. Turdus,
 Sive aliud privum dabitur tibi devolet illuc,
 Res ubi magna nitet domino sene: dulcia poma,
 Et quoscumque feret cultus tibi fundus honores,
 Ante Larem gustet venerabilior Lare dives.
 Qui quamvis perjurus erit, sine gente, cruentus
 Sanguine fraterno, fugitivus, ne tamen illi
 Tu comes exterior, si postulet, ire refuses.
 Utne tegam spurco Dama latus? haud ita Troja

in litus eicitur. Pro re nullius
 pretii vulgò usurpatur.

Quando, &c. Omittit am-
 bages, desine perplexè, & ob-
 scurè loqui, video quid velis,
 horres paupertatem, &c.

Privum. Privatæ, & propriè
 dapis.

Devolet. A te deferatur in
 domum locupletem alicujus
 senis, illi detur dono.

Honores. Flores, fructus.

Ante larem. Antequam eos
 Diis tuis laribus, sive domesti-
 cis offeras. Primitias frugum
 Diis consecrare, & apponere
 moris erat.

Sine gente. Sine majoribus,
 ignobilis. Gens pro familia su-
 mitur sæpè.

Fugitivus. Qui olim servus
 fugitivus fuerit.

Comes exterior. Loco minus
 honorato, in ima viæ parte, ac
 declivi. Interior is dicebatur,

qui inter ædes, aut aliud quid-
 piam ejusmodi, quo ejus latus
 unum protegeretur, & comi-
 tem, ambulabat: ipse verò co-
 mes exterior appellabatur, si-
 ve dextrum latus occuparet, si-
 ve sinistrum. Si plura cupis,
 lege eruditum Sirmundum ad
 calcem Apollinaris Sidonii.

Ut ne, &c. Egone, inquit
 Vlysses alicui Dama, homini
 impuro, & fædo, tegam latus?
 illi sim comes? qui aliquem
 honoris causâ comitabantur,
 dicebantur illi latus tegere, vel
 claudere: Comites enim cane
 partem cundo tegebant, quæ
 magis erat exposita injuriæ,
 v. g. prope vicium: Dama
 nomen erat commune servis
 apud Romanos: hic servum si-
 gnificat libertate donatum, qui
 locuples factus fuerit, &c. Quo
 tempore ad nomen Dama ad-
 debant prænomen, v. g. Mar-
 cus

Me gessi, certans semper melioribus. Ergo
 Pauper eris fortem hoc animum tolerare jubebo.
 Et quondam majora tuli. Tu procius, unde
 Divitias, erisque ruam, dic augur acervos.
 Dixi equidem, & dico. Captus astutus ubique
 Testamenta senum, neu, si vaser unus, & alter
 Insidiatorem praroso fugerit hamo;
 Aut spem deponas, aut artem illusus omittas.
 Magna minorve foro si res certabitur olim,
 Vivet uter locuples sine gnatis, improbus ultro
 Qui meliorem audax vocet in jus, illius esto
 Defensor, famâ civem, causâque priorem
 Sperne, domi si gnatus erit, secundare conjux.

Quincte, puta, aut Publi (gaudent prænomine molles
 illusus. Vide Persium Sat. 5.

Melioribus. Nobilioribus.

Ergo, &c. Loquitur Tiresias.

Fortem, &c. Loquitur Vly-
 ses, Patiar, pauper ero.

Animum. Meum.

Tu procius. Tu præterea
 tamen dic mihi aliquam aliam
 artem, qua eruam, & extundâ
 acervos pecuniæ. Redit ad pro-
 positum metu paupertatis, quâ
 videbatur velle perpeti.

Captus. Captat testamentum,
 qui alicui blanditur, & mune-
 ribus, obsequiis, insidiatur, ut
 ab eo heres scribatur in testa-
 mento. Illi homines apud Ro-
 manos vocabantur Hæredipe-
 ræ; ac senes divites, & filii or-
 bos maxime sectabantur.

Praroso, &c. Ve piscis, qui
 arrosâ ecâ elabitur piscatori.

Magna. Ordo, & sententia

est. Si res, id est, lis aliqua, seu
 magni, seu levis momenti, dis-
 ceptabitur in foro aliquando,
 esto illius defensor, qui è duo-
 bus locupletibus viver sine fi-
 liis, quamvis sit improbus, li-
 cèt ultro, & nullâ injuriâ la-
 cessitus ad versarium, meliorè,
 id est, æquiori causa, & jure
 utentem; in jus vocet: sperne
 illum cui filius est, &c. Alteri
 blandire verbis lenibus, dic il-
 li. O Quincte, v. g. aut Publi,
 nam prænomina gratis au-
 diuntur quam ipsa nomina, ego
 non utilitatis meæ causâ tibi
 sum amicus, sed tuæ virtutis
 studio, & admiratione, &c.

Prænomine. Romanis Civi-
 bus erant vulgò tria nomina:

Auriculâ) tibi me virtus tua fecit amicum:
Jus anceps novis causas defendere possum:
Eripier quovis oculos citius mihi, quam te
Contemptum cassâ nuce pauperet. Hec mea cura est;
 Ne quid tu perdas, neu sis locus. Ire domum, atque
Pelliculam curare jube. Sis cognitor ipse:
Persta, atque obdura: rubra capicula findet
Infantes statuas, seu pingui tentus omaso
Furius hybernas cana nive conspuet Alpes.
 Nonne vides, aliquis cubito stantem prope tangens
Inquiet, ut patiens, ut amicus aptus, ut acer?
 Plures annabunt thynni, & cetera crescent:

Prænomen, ut *Marcus*, *Quintus*.

Jus, &c. Quod singulos à singulis distinguebat; nomen, ut *Tullius*, quod familias alias ab aliis secernebat: cognomen, quod certos quosdam ex eadē familia notabat, ut *Cicero*.

Anceps. Controversum, ac varium.

Cassâ, &c. Quam tibi vel minimam rem eripiat, te fraudet vitiosa nuce. *Cassâ* nux, est inanis, vacua, à verbo careo.

Focus. Ne sis ludibrio tuis adversariis.

Ire domum. Verba Tiresiæ.

Pelliculam. Corpus, valetudine. Roga illum, ut otiosus sit, domi se contineat, tua fide, ac diligentia fretus.

Cognitori. Actor, & procurator: litem ejus expende, instrue.

Rubra. Ardens, ignea.

Findet. Dicuntur æra, & lapides calore nimio, aut frigore findi, & dissilire.

Infantes. Mutas.

Seu, &c. Sive hyems sit, cum *Furius* Poëta suo abdomine celestis, conspuet cana nive Alpes, id est, describit Alpes nive conspersas. *Carpit* obiter hic *Horatius* illam *Furii* locutionem, & stylum ampullatum.

Tentus. Distentus.

Omaso. Adipe, id est, homo obesus. *Omasum* est pingue intestinum.

Nonne vides. Verba sunt allicujus alloquentis senem orbem, & illi captatorem *Vlysses* commendantis.

Stantem. Orbem senem.

Ut acer. Quam sit *Vlysses* strenuus, diligens.

Plures, &c. Ita plures senes allicies, & illi ut pisces ad pisci-

ca-

Si cui præterea validus malè filius in re
 Præclara sublatus aletur, ne manifestum
 Cælibis obsequium nudet te; leniter in spem
 Accede officiosus, ut & scribare secundus
 Hæres: & si quis casus puerum egerit Orco,
 In vacuum venias; Perraro hac alca fallit.
 Qui testamentum tradet tibi cumque legendum,
 Abnuere, & tabulas à te removere memento:
 Sic tamen, ut limis rapias, quid prima secundo
 Cera velit versu: solus, multisne cohares,
 Veloci percurrere oculo. Plerumque recoctus

captatorem accedent, capientur, & à te in cetera (loca sunt piscibus servandis apta) conjiciuntur.

Thynni, Pisces grandiores, & nobiliores.

Malè validus. Æger, & parum firmus.

In re præclara. In domo locupletæ: in multis opibus.

Sublatus. Educatus.

Ne, &c. Ne tuæ insidiæprehendantur, si nullos alios, quam cælibes, id est, uxore carentes, captures.

Nudet. Prodat, detegat.

In spem, &c. Tacito quasi pede, & cautè illum demerentiude, ea spe seilicet, ut aut secundus ab ejus filio hæres scribaris in ejus testamento, illi substituaris, aut si quo casu fuerit extinctus puer, tu in vacuum hæreditatè primus jam, & solus hæres succedas,

Alca. Ludus, captatio, fraus, Tabulas. Testamenti.

Limis. Oculis obliquis inspicias, quid in prima tabula testamenti scriptum sit, an tu in secunda linea sis hæres scriptus, & filio cohares additus.

Quid velit. Quid præferat, quid contineat.

Prima cera. Initium tabulæ ceræ obductæ, in ejusmodi enim tabulis scribebant. Sic primus vicus dicitur pro initio, & capite viæ; vel prima tabula, & pagina.

Versu. Lineâ.

Plerumque recoctus, &c. Locutus obscurior; sic explana. Accidit enim aliquando, ut scriba recoctus, id est, veterator, & callidus, ex *Quinque* viro, id est, qui olim *Quinquevir* fuerit, deludat, ac frustretur suum captatorem, ut vulgus *Æsopica* deluxit corvum, cui

ca-

Scriba ex quinque viro corvum deludet hiantem
 Captatorque dabit risus Nafica Corano.
 Num furis? an prudens ludis me, obscura canendo?
 O Laertiade, quidquid dicam, aut erit, aut non:
 Divinare etenim magnus mihi donat Apollo.
 Quid tamen ista velit sibi fabula, si licet, ede.
 Tempore quo juvenis Parthis horrendus, ab alto
 Demissum genus Aeneâ, tellure, marique
 Magnus erit; forti nubet procerâ Corano
 Filia Nafica, metuentis reddere soldum.
 Tum gener hoc faciet: tabulas socero dabit, atque
 Ut legat, orabit: multum Nafica negatas
 Accipiet tandem, & tacitus leget, invenietque

caseum frustra hianti, surripuit; ita Nafica deludetur à Corano sene, quem captabat, illique jocos dabit.

Scriba. Qui acta publica, Magistratuum edicta, senatus-consulta, scribit.

Quinque viro. Erant Quinqueviri certi homines publicè defecti ad aliquod munus publicum levioris momenti administrandum, maxime in municipiis.

Furis. Furore divino afflatus, & numine loqueris: verba sunt Vlyssis.

Prudens. Sciens, ac volens.

Aut erit, &c. Si quid ajo, erit: si quid nego, non erit. Nonnulli hæc joco dicta esse volunt.

Juvenis, &c. Augustus Parthis metuentus, Augusti famâ

perculsi Parthi signa militaria, quæ Crasso eripuerant, Romanam remisere; anno Romæ conditæ 734. Vide Iadicæ Chronologicum Odis præfixum.

Forti, &c. Narrat quo pacto Naficam captatorem Coranus decepturus sit. Nafica hæreditatis locupletis obtinendæ spe filiam suam Corano nuptui dabit, metuens, id est, volens reddere soldum, id est, solidum, seu æs alienum, quod debebat, fortè ipsi Corano, cui filiam suam nuptui dederat, sperans aut condonandum, & remittendum sibi æs alienum; aut magnas certè opes è testamento, & hæreditate Corani ad se venturas. Coranus moriturus hoc faciet; vocabit Naficam, tabulas testamenti sui legendas illi dabit. Nafica se hæredem scri-

Nil sibi legatum, præter plorare, suisque.
 Illud ad hæc jubeo: mulier si forte dolosa,
 Libertusve senem delirum temperet, illis
 Accedas socius: laudes, lauderis, ut absens.
 Me sene, quod dicam, factum est, anus improba Thebis
 Ex testamento sic est elata: cadaver
 Unctum oleo largo nudis humeris tulit hæres,
 Scilicet elabi si posset mortua: credo,
 Quod nimium insisterat viventi. Cantus aditor
 Neve desis opera, neve immoderatus abundes.
 Difficilem, & morosum offendet garrulus. Ultero
 Non etiam sileas. Davus sis comicus, atque
 Stes capite obstipo, multum similis metuenti.

scriptum esse non dubitans, recusabit legere, leget tandem, inveniet, alium hæredem institutum fuisse à Corano, nullam sui facti esse mentionem. Hoc Horatii tempore contigit. Tiresias quasi divinans, illud ipsum prænunciare fingitur.

Soldum. Integrum æs alienum ita Cicero, pro Rab. solidum suum inquit, cuique solvatur.

Præter plorare. Græca locutio, qua plorare jubentur, qui miser, qui decepti sunt.

Temperet. Regat, gubernet. Thebis. In urbe Bæotia.

Ex testamento. Testamento caverat, ut sic ad rogam effertur.

Scilicet, &c. Opinor, illam anum, ideo jusse, ut hæres suus molestus captator suum cadaver unctum oleo ferret ad

rogam: quo indicaret hominem sibi vive molestissimum fuisse, ac velle saltem se mortuam illi elabi, quæ viva ejus artes, & insidias effugere non poterat. Athletæ corpus ungebant oleo, ut ab adversariis non tam facile capi possent, ut iis elaberentur. Tu esto cautior, fac ne tua diligentia desideretur, ac vide etiam ne nimio studio pecces.

Ultero. Non silere justus: sine gravi causa.

Davus, &c. Davum illum imitare, qui dum suas in comædia artes agit, timide, ac reverenter cum hero loquitur.

Davus. Nomen vulgare servi comici.

Obstipo. In alterum humerum inflexo; vel in terram prono.

Obsequio grassare, mone, si increbuit aura;
 Cantus uti velet carum caput: extrahere turba
 Oppositis humeris, aurem substringe loquaci.
 Importunus amat laudari: donec ohe jam
 Ad Cælum manibus sublatis dixerit, urge: &
 Crescentem tumidis infla sermonibus utrem.
 Cum te servitio longo, curaque levavit.
 Et certum vigilans, quarta sit partis Ulysses;
 Audieris hares: ergo nunc Dama sodalis
 Nusquam est: unde mihi tam fortem, tamque fidelem?
 Sparge subinde, & si paulum potes, illachrymare: est
 Gaudia prodentem vultum celare, sepulchrum
 Commissum arbitrio sine sordibus exstrue. Funus
 Egregie factum laudet vicinia, si quis

Grassare. In animum, & benevolentiam irripe.

Increbuit aura. Ventus vehementior ingruit.

Substringe. Sustolle, & manu supposita quasi collige: sic vestis substringi dicitur, quæ attollitur, & accingitur: sic auris apposita manu munitur, ne sonus effluat. Cum loqueretur, aures arrige, accinge te ad audiendum.

Importunus. Intempestive, contra jus, fasque: vel, amat laudari usque ad importunitatem.

Ohe. Satis laudum est. Manibus sublatis. Pre gaudio.

Utrem. Hominem vanum, & laudibus fictis inflari docilem. Levavit. Morte sua: tunc enim liberatus eris servilibus

illis obsequiis, quibus vivum captabas.

Et certum. Cum tu non per somnium, sed certo vigilans, audieris clarè hæc verba in testamento senis scripta: Ulysses hæres sit quartæ partis meorum honorum; tunc erumpes in hos fletus: Ergo periit Dama, &c.

Unde. Mihi parabo, ubi talium inveniam.

Sparge. Hæc verba identidè repete; & quasi sparge: vel flores in tumultum sparge.

Est. Licet, interest, juvat celare, & regere vultum qui proderet, aperire posset, gaudia de senis morte suscepra.

Arbitrio. Tuæ curæ, & arbitrio commissum. Sordibus. Avaritiâ.

Fas

Fortè cohæredum senior malè tussiet; huic tu
 Dic, è parte tua, seu fundi, sive domus sit
 Emptor, gaudentem nummo te addicere, sed me
 Imperiosa trahit Proserpina. Vive, valeque.

Malè tussiet. Ita ut brevi moriturus esse judicetur.

Huic tu, &c. Die illi cohæredi tuo sive sit emptor fundi, id est, sive prædium aliquod velit emere, sive domum, quæ reperitur in ea parte hereditatis, quæ tibi obigit, te gaudentem, te libenter hanc domum, hunc fundum illi addicere, id est, vendere, & dare nummo, id est, vili pretio: nempe ut hæc liberalitate tua

delinitus hæredem te suum scribat, & quod illi dederis, ad te cum scœnore redeat.

Nummo. Sestertio, qui respondet duobus assibus monetæ Gallicæ: & quartæ parti Julii Romani, pro vili quolibet pretio hic ponitur.

Trahit. Alio me abripit, morè à te divellit Proserpina umbrarum domina; imperiosa, quæ imperium in mortuos obtineat.

S A T Y R A VII.

Otii laudes, & vitæ rusticæ.

Hoc erat in votis: modus agri non ita magnus,
 Hortus ubi, & cæcis vicinus jugis aqua fons,
 Et paulum sylvæ super his foret. Auctius, atque
 Di melius fecerè, benè est. Nihil amplius oro,
 Majâ nate, nisi ut propria hæc mihi munera faxis;
 Si neque majorem feci ratione mala rem,
 Nec sum facturus vitio, culpavè minorem:

Hoc erat, &c. Id unum optaveram, ut agellum exiguum haberè, ubi foret hortus, fons, & præterea sylvula.

Jugis. Perennis.
 Dii melius. Plura his, & meliora mihi quam optabam,

Superi dederunt.

Majâ nate. Mercuri: Est enim Mercurius Vatum Deus præses, idemque divitiis, & lucro præest.

Propria. Perpetua, & stabilia.
 Rem. Opes.

Si

Si veneror stultus nihil horum: O si angulus ille
Proximus accedat, qui nunc denormat agellum.
O si unam argenti fors qua mihi monstrat: ut illi,
Thesaurum inuento, qui mercenarius agrum
Illum ipsum mercatus aravit, dives amico
Hercule. Si quod adest, gratum juvat; hac prece te oro,
Fingue pecus domino facias, & cetera, prater
Ingenium: utque soles, custos mihi maximus adsis.
Ergo ubi me in montes, & in arcem ex urbe removi,
Quid prius illustrem Satyris, Musaque pedestri?
Nec mala me ambitio perdit, nec plumbeus Auster,
Aut ummusque gravis, Libitina quaestus acerba.

Veneror. Venerabundus à
- Diis peto.

Horum. Quæ dicturus est,
quæ avari, & cupidi optare so-
lent; nempe: ò utinam angulum
hunc, & particulam fundi vi-
cini possiderem, quæ agellum
meum inæqualem reddit. Quæ
impedit ne omnino, & ad nor-
mam quadratus sit.

Fors. Fortuna felix. Quæ,
Alicubi, aliqua in parte.

Ut illi. Ordo est. Ut illi mer-
cenario fortuna monstravit,
qui postquam thesaurum inven-
nisset in agro, ubi opus facie-
bat, cum esset Mercenarius, il-
lum ipsum agrum emit, & ad
se jam pertinentem aravit, to-
roque thesauro positus est.

Hercule. Favere credebatur
Hercules ejusmodi lucris in-
spicere.

Si quo, &c. Si me juret, id

est, delectat, si eo contentus
sum, quod adest, quod possi-
deo.

Domino. Mihi.

Prater ingenium. Nam in-
genium pingue, hebes, tardum
significat.

Arcem. Rus meum in edito
loco positum, ubi velut in arcem
ab urbanis curis tutus sum.

Quid, &c. Quid potius age-
re me par est, quam scribere
satyras, & elaborare in iis ver-
sibus illustrandis, id est, polien-
dis, & accuratè componendis,
qui pedestri, & solutæ orationi
similes sunt?

Plumbeus. Qui gravia cor-
pora, tardos homines efficit:
insalubris, gravis.

Libitina, &c. Quo tempore
plurimum faciunt quaestum ii
qui curant funera, qui à Libi-
tina Dea funerum libitinarij

di-

Matutine pater, seu Jane libentinus audis,
Unde homines operum primos, vitæque labores
Instituunt (sic Dis placitum) tu carminis esto
Principium. Roma sponsorem me rapis: eja,
Ne prior officio quiquam respondeat, urge:

dicebantur, adde, quòd in Li-
bitinæ templo mortuorum no-
mina referebantur in librū, &
pro singulis nūmus pēdebatur.

Matutine pater, &c. O Ja-
ne, seu mavis appellari Matuti-
nus, seu Janus. Cūm Deos in-
vocabāt, id cavebant in primis,
ut eos variis appellarent, ac plu-
ribus, si qua haberent, nomi-
nibus, incerti quodnā ipsi es-
set gratius. Janus autem voca-
batur matutinus à Matuta Dea,
quæ aurora est: vocabatur etiā
Janus ab eundo, ut ait Tullius
lib. 2. de nat. Deor. Janus enim
nihil aliud erat quam sol, vel
tempus: at nihil est celerius, &
mobilius tempore, & pars præ-
cipua temporis, seu dici est ma-
rutina. Eum utroque nomine
appellat Horatius. Cur autem
eum invocet? quia vitæ civili-
s, & urbanæ actiones omnes
à primâ luce ad vespertam des-
cribere incipit: Janus autem
dici dominus, & quasi præses
colebatur, à cujus invocatione
diem auspiciari solebant, imò,
& ceteras preces ordiri, quasi
qui aperiret, clauderetque uni-

versâ; præterita, & præsentia
moderaretur, ac videret.

Unde. A quo.

Carminis. Descriptionis ur-
banarū occupationum, & mo-
lestiarum.

Roma, &c. Cūm Romæ sum,
ò Jane, vocas me, & exire do-
mo cogis, ut pro aliquo civi-
sim sponso, id est, prima dici-
ctio, cui tu præsidet, ò Jane,
hæc est, rapior ab aliquo, & e-
vocor, ut pro ipso spondeam,
& fidejubeam, id est, promittā
me ejus nomine, & meo, si de-
sit, periculo, ac damno, solu-
turum certam pecuniæ, quam
debet, summam. Fortalle etiā
se à Jano rapit dicit, quia in
fore, ubi erant feneratores, &
argentarii apud quos sponsores
fidejubebant, visebatur statua
Jani. Vide Sat. 1.

Eja urge, &c. O Horati (Ja-
nus loqui fingitur) urge, &
festina, ne quis te prior officio
isto amicitie, & urbanitatis
fungatur: cave ne quis te sit
officiosior. Legunt aliqui, ur-
ges: Urge me, ò ave, & sti-
mulas, ne, &c.

Sic

Sive Aquilo radit terras, seu bruma nivalens

Interiore diem gyro trahit, ire necesse est.

Postmodo, quod mihi obstat, clarè, certumque locutos

Luctandum in turba. Facienda injuria tardis.

Quid vis insane, & quas res agis? improbus urget

Iratis precibus. Tu pulses omne, quod obstat,

Ad Mecenatem memori si mente recurras.

Hoc juvat, & melli est, non mentiar. At simul atras

Ventum est Esquilias, aliena negotia centum

Per caput, & circa salunt latus. Ante secundum

Radit terras. Vellit, spo-
liat: est enim ventus frigidus,
& noxius.

Interiore gyro. Circulo bre-
viorè. Dies enim in bruma sunt
brevissimi: & sol qui circa
terram, ut centrum, & metam
volvitur, propior est, ut appa-
ret, utque astronomi quidam
censent, terris hyeme, quam
æstate: circuli verò quò sunt
interiores, hoc est, quò magis
ad centrum accedunt, eò sunt
breviores, & minores.

Ire. Ad spondedū pro amico.

Postmodo, &c. postquam an-
te Prætorè spondi pro a-
mico, & clarè, ac liquidò sum
locutus, nempe fidem meam
interponendo, & promittendo,
me ejus loco, si desit, soluturū,
(quod mihi obstat) id est, qua
in re magnum est mihi pericu-
lum, ne revera pro illo solvā:
ne ista mihi sponsio damnum
afferat: redeo domum, at

agrè, nam luctandum in
turba, tardiores impellendū
non sine convicio, & injuria.

Aliquis improbus, id est, im-
portunus, moræ impatiens, ac
injuriæ, me urget, ac prosequi-
tur iratis imprecationibus: quò
tantum properas, o insane Ho-
rati, quid tibi vis? Tune tam
protervè pulses atque impellas
quidquid obstat, modò ad tuum
illum Mecenatem redeas pro-
perè, quem unum cogitas, unū
memori mente verlas? sane
istæ preces jucundæ mihi sunt,
ac merum mel. Ironia.

Atras. Ob ignes bustorum,
quæ ibi erant plurima: in Es-
quiliis Mecenās habitabat.

Ante, &c. Ordo est. O Quin-
ctè Horati, inquit aliquis, me-
mineris, te oratum à Roscio
fuisse, ut sibi hodie adesces ad
Puteal ante horam ab sole or-
to secundam. Scriba, inquit
aliter aliquis, oraverunt te, ut

Roscio orabat sibi adesces ad Puteal cras.

De re communi scriba magna atque nova te

Orabant hodie meminisses, Quintè, reverti.

Imprimat his, cura, Mecenās signa tabellis.

Dixeris experiar: si vis, potes, addit, & instat.

Septimus octavo propior jam fugerit annus,

Ex quo Mecenās me cepit habere suorum

In numero: duntaxat ad hoc, quem tollere rhedā

Vellet, iter faciens. Et cui concedere nugas

Hoc genus: hora quota est? Thrax est Gallina Syro par?

Matutina parum cautos jam frigora mordent,

Et, qua rimosā benè deponuntur in aure.

redires ab Esquiliis æturus
cum ipsis de re communi, hoc
est, spectante ad Scribarum
collegium, è quorum numero
erat etiam Horatius: alius:
da operam, ut istas tabellas, &
libellum supplicem obsignet
Mecenās; si dixerò, conabor:
adjicit ille, potes si vis, &
me urget.

Adesces. Advocatus ad litem
ejus, causam tuā præsentia co-
honestandam, aut testimonio
confirmandam.

Puteal. Ea vox significat pu-
tei operculum: erat locus sic
dictus Romæ prope curiam, in
quo desola olim fuerat Atii
Nævii Auguris cos, ac nova-
cula, & impostū tegmen cum
arula coronata, quam quia Scri-
bonius Libo vel ornaverat vel
instauraverat, Puteal Libonis
appellatur alibi ab Horatio:

prope eum locum erant argen-
tatorum mentæ, nec non Præ-
toris tribunal, qui de causis ad
eos spectantibus cognoscebat.

Tollere Rhedā. In Rhedam
suam admittere, ad iter collo-
quio levandum.

Hoc genus. Ejusmodi: v. g.
ut peteret à me, quota est hora?

Thrax, &c. An gladiator
ille qui Gallina dicitur (no-
men est proprium) qui que
Thracem, seu Retiarium agit,
par est Syro, alteri gladiatoris,
qui est Mirmillo, &c. Retiaris
appellabatur Thraces, quia
parmas, & recurvos gladios
gestabat more Thracum: Mir-
millones verò Galli, quia Gal-
licis armis erant induti. Vide
Juvenal. Sat. 8.

Jam fugerit. Pœnè est è la-
psum.

Per totum hoc tempus, subjectior in diem, & horam
Invidia. Noster ludos spectaverat unâ,
Luserat in campo, Fortune filius, omnes.

Frigidus à Rostris manat per compita rumor.

Quicumque obvius est, me consulit. O bone (nam te
Scire, Deos quoniam proprius contingis, oportet)
Num quid de Dacis audisti? nil equidem: ut tu
Semper eris derisor! at omnes Dii exagitent me,
Si quidquam. Quid? militibus promissa, Triquetra

Subjectior. Magis in dies expositus fui invidia.

Noster, &c. Sententia est: Omnes inter te de me immurmurant: noster iste Horatius, homo nostri loci, & ordinis, & nostri simillimus, nunc fortunæ filius, & beatus, olim nobiscum unâ spectabat ludos omnes, plebi permixtus, & omnes ludos ludebat in campo Martio: subaudi, nunc nobilium est amicus, & plebæ suam, nosque negligit. Vel: iste Horatius unâ cum Mæcenate ludos spectavit, unâ cum eo in campo lusit hoc, illo die: nã beatus est, qui summis viris reatur aded familiariter. Ita invidi omnes.

Frigidus, &c. Si quis rumor frigidus, id est, parùm auspiciatus, à rostris, & curia primùm ortus, in compita, & populum spargitur. Rostra erant exhedra quædam, & suggestus, unde populum alloqui magistra-

tus, & alii solebant: ejus aliqua pars lignea ad sex, vel octo pedes extans, atque emicans, confecta erat rostris navium Antiatium. Vide Livium lib. 6.

O bone. O amice, ò mi Horati.

Deos. Augustum, Mæcenate, Dacis. Daci, iidem qui Getæ, populi Scythiæ, illi bellum meditari dicebantur eo tempore.

Ut tu. Semperne finges te nihil scire, nosque illudes.

Si quidquam. Subaudi, scio, audi.

Quid? &c. Ordo est: Quid (alius interrogat) an Cæsar in Sicilia, an verò in Italia divisurus est prædia, id est, agros militibus promissos? Post Philippense bellum victis Bruto, & Cassio, dedit agros militibus emeritis Augustus: multis eodem quo prælium istud contigit, aut sequenti anno, nonnullis, qui nondum legitimum

rem:

Prædia Cæsar, an est Itala tellure daturus?

Jurantem me scire nihil mirantur, ut unum

Scilicet egregii mortalem, alti que silenti.

Perditur hæc inter misero lux, non sine votis;

Orus, quando ego te aspiciam? quandoque licebit

Nunc veterum libris, nunc somno, & inertibus horis;

Ducere sollicita jucunda obliviosa vita?

O quando faba Pythagora cognata, simulque

Uncta satis pingui ponentur oluscula lardo?

O noctes, canaque Deum: quibus ipse, meique

Ante larem proprium vescor, vernasque proceras

Pasco libaris dapibus. Prout cuique libido est,

Siccatur inæquales calices conviva, solutus

Legibus insanis: seu quis capit acria fortis

tempus stupendorum confecerant, isto quo hæc Satyra fuit scripta, nempe V.C. 720. octo admodum annis postquam Horatius a Mæcenate in familiares adscriptus fuit.

Triquetra. Triquetrum id est, ac triangulare: dicta est Sicilia Triquetra, sicut et Trinacria, ob tria ejus promontoria, Pachynum, Pelorum, Lilybeum, quæ sunt in tribus ejus angulis.

Hæc inter. In his nugis, & molestis occupationibus.

Votis. Rusticæ vitæ desiderii.

Ducere obliviosa. Oblivisci.

Faba, &c. Quia in fabis putabat animas hominum suæ similes, & cognatas reperiri, & in eas transfigrare.

Pythagoras. Od. 23. lib. 7.
Ponentur. Apponentur in mensa.

Deum. Id est, tranquillæ, suaves, divinæ.

Meique. Servi.

Larem. Deos domesticos.

Vernas. Servos domi natos.

libatis. A me degustatis meorum ciborum reliquiis, vel quarum primitias Diis libavi, id est, consecravi, & dedicavi, obtuli.

Siccatur. Haurit.

Inæquales. Alius majores, alius minores.

Legibus, &c. Erat in conviviis Rom. magister quidam, & rex convivii, qui quoties, & quantum quisque biberet, præcipiebat.

Acria. Magna.